

KRITIKA

V lokalnu nakopičenih travm

Nejc Gazvoda:

Menjava straže.

Režija Nejc Gazvoda.

Mestno gledališče ljubljansko.

★★★★☆

Ana Perne

V Mestnem gledališču ljubljanskem zaključujejo sezono na Mali sceni z uprizoritvijo Menjava straže, besedila, ki ga je Nejc Gazvoda napisal po naročilu, avtor domače novitete pa je hkrati poskrbel za režijo njenega odrskega krsta. Naslov priključuje pred oči organ z nalogo varovanja, a drama obravnava tematiko, ki je naslov neposredno ne upoveduje, čeprav nas k njemu vrne potek dramskega dejanja.

V Menjavi straže gre namreč za spremembo, do katere pride, ko neki lokal prevzame nov lastnik; redne goste nenadoma pričaka novo osebje z drugačnim pogledom na lokal in njegovo ureditev. A pri vdoru v navade, trku ustaljenega z novim, uprizoritev ne vztraja tako zelo – zdi se, da se še najdlje pomudi pri razlagi rednega gosta Petra, zakaj (naj) stenska ura ne kaže pravega časa, temveč stoji, v znamenju dneva, ki ostaja zabeležen v skupnem spominu stalnic lokala. Novi lastnik in posledice spremembe so pravzaprav izhodišče za ukvarjanje z nizom individualnih problemov in želja, torej z – v največji meri travmatičnimi – zgodbami tistih, ki so že »od nekdanj« tam, in tistih, ki so v lokal šele prišli.

Tako nova natakara Katja že na samem začetku na steno prilepi sliko New Yorka, da bi na veliko manifestirala svojo željo po odhodu tja. Peter, ki ob tej »dekorativni« novosti brez zadržka drezne v njeno sanjavo zazrtost in se brž postavi s svojimi izkušnjami potovanja, se kasneje kajpak izkaže za bleferja; še več, že samo govor o odhodu ga spravi v pravi mali napad panike. Gazvoda torej razkrje, kar se skriva za masko »glav-

nega« v lokal, podobno kot odkriva zgodbe ostalih šestih akterjev. Da gre za skupek oziroma oblikovanje likov, ki jih težijo individualna bremena, je torej jasno; posamezni primeri so v tem klišejski. A tu so tudi poteze, ki dosežejo učinek domala neverjetnega: Katjina naivnost gre na primer tako daleč, da se zlahka pusti pregovoriti v neizstavljanje računov, pri čemer povod za to ne prihaja od lastnika lokala, s katerim ima razmerje – medtem ko po soočenju z njegovo ženo slednjemu veselo naznani, da jima prevarana daje dovoljenje za nadaljevanje.

Gazvoda si z Menjavo straže očitno da prodreti v intimne svetove posameznikov, toda končni rezultat daje vtis, da v tovrstnem slikanju vendarle postane čezmeren. Ne le v oblikovanju zgodb, ampak tudi tega, kar osebe izrekajo. Celota, ki jo takšna teža neogibno zaznamuje, se sicer odvija v lokal v zasnovi scenografa Petra Plantana; sestavijo ga nekateri osnovni elementi prostora takšnega tipa, v njegovi globini pa se odpira pogled na ulico, ki se ob izteku drame dvigne nad lokal, pa tudi nad mesto; ob ponovni menjavi, a obenem poudarjeni

osamljenosti lastnika, pa potuje stran – kot že prej katera od oseb (avtor videa je Darko Herič).

Vendar ob takšnem vnosu pogleda uprizoritev v največji meri gradijo igralske interpretacije. Med temi sta v ospredju Katja Nine Rakovec in Peter Gašperja Tiča, na posebej topel način zblížana v izpeljavi besednih igrice na temo princa na belem konju, to je v prizoru, ko se on pojavi s konjsko masko, s katero tako rekoč nadomesti svoj siceršnji cinizem kot krinko notranje bolečine. Toplina je tudi drugače prisotna v Katjinem pristopu, ki se ne pusti odbiti niti »zlobnosti«, s katero skuša nedostopnost ohraniti Doktor (Janez Starina), medtem ko se Petrova čustva prebijajo v ospredje tudi ob samem opazovanju razmerja, ki ga ima Katja s hladnim, a ne vselej obvladanim lastnikom lokala (Uroš Smolej). x

Uprizoritev v največji meri gradijo igralske interpretacije, med katerimi sta v ospredju Katja Nine Rakovec in Peter Gašperja Tiča.

Nejc Gazvoda poskuša v Menjavi straže predvsem prodirati v intimne svetove posameznikov, pri čemer osrednjo težo nosijo igralski nastopi. Darko Herič